

KRYTERIA OCENIANIA Z JĘZYKA POLSKIEGO

W KLASIE III GIMNAZJUM dla uczniów z obowiązkiem dostosowania wymagań edukacyjnych wg PROGRAMU „ŚWIAT W SŁOWACH I OBRAZACH” DKW–4014–72/99

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, którego wiedza wykracza poza program:

- samodzielnie interpretuje teksty pisane i inne teksty kultury, uwzględniając intencję nadawcy oraz konteksty niezbędne do interpretacji,
- wykazuje się erudycją wynikającą z własnej, ponadprogramowej lektury,
- odwołuje się do tejże lektury w wystąpieniach ustnych i pracach pisemnych,
- pisze wypowiedzi ciekawe pod względem sposobu ujęcia tematu, w których wykazuje szczególną dbałość o poprawność językową, bezbłędną zapis, logiczną kompozycję,
- tworzy oryginalne notatki, posługując się bogatym słownictwem,
- wykazuje zainteresowania językoznawcze wykraczające poza program,
- samodzielnie poszerza wiedzę językową w oparciu o wskazaną literaturę przedmiotu,
- świadomie stosuje wiedzę językową w zakresie treści materiałowych przewidzianych programem nauczania fonetyki, słowotwórstwa, fleksji, składni oraz wiedzy o języku jako tworze społecznym,
- dysponuje bogatym słownictwem terminologicznym
- świadomie i funkcjonalnie używa pojęcia literackie i kulturowe przyswajane na drodze indywidualnej edukacji.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- potrafi pracować z tekstem literackim,
- potrafi wskazać wydarzenia realistyczne, symboliczne i odczytać ukryte znaczenia,
- umie określić konwencję utworu na podstawie zaprezentowanego świata przedstawionego,
- potrafi wypowiedzieć się na temat poetyckich sposobów kreowania rzeczywistości,
- przedstawia swoją interpretację utworu,
- określa budowę, temat i kompozycję tekstu,
- próbuje odczytać naddane znaczenia utworu,
- wyjaśnia alegoryczne znaczenia ukryte w utworze,
- odtwarza argumenty przedstawione przez autora,
- wyjaśnia uniwersalny charakter tekstów mitologicznych i biblijnych,
- potrafi wymienić cechy stylu przeczytanego utworu,
- komentuje i ocenia postępowanie bohaterów omawianych utworów,
- potrafi określić stosunek narratora do opisywanego świata,
- potrafi wyjaśnić cechy realizmu jako konwencji literackiej,
- potrafi określić specyfikę świata przedstawionego w utworze,
- umie scharakteryzować specyfikę narracji utworu,
- potrafi dostrzec humor, ironię w prezentacji bohatera literackiego i jego stosunek do świata,
- potrafi dostrzec w utworach metaforę, alegorię, symbol,
- wyodrębnia z tekstu części narracyjne, opisowe i refleksyjne,
- potrafi wprowadzić dygresje do własnej wypowiedzi,
- porównuje teksty reprezentujące różne typy fantastyki, wskazuje podobieństwa i różnice,
- umie skomentować przyczyny popularności literatury fantasy i science fiction,
- wyjaśnia, co odróżnia literaturę faktu od literatury pięknej,
- wie, jak przebiega interpretacja utworu lirycznego,
- umie określić gatunek liryczny,
- potrafi odtwarzać refleksje osoby mówiącej, ustala, czego dotyczą,
- potrafi scharakteryzować światopogląd prezentowany przez osobę mówiącą w wierszu,
- charakteryzuje język wypowiedzi poetyckiej,
- komentuje sposób ujęcia tematu w utworze,
- analizuje i komentuje budowę wersyfikacyjną, układ rymów i rytm wiersza,

Przedmiotowy system oceniania dla uczniów z obowiązkiem dostosowania wymagań edukacyjnych z języka polskiego kl. III

- potrafi dostrzec humor, ironię, satyrę, groteskę w prezentacji bohatera i jego stosunku do świata,
- umie wskazać symboliczne znaczenia elementów przedstawionych w omawianym dziele (utworze lub obrazie),
- potrafi zestawić atmosferę i nastrój omawianego dzieła,
- wyjaśnia rolę odwołań historycznych i kulturowych w tekście,
- komentuje sposób ujęcia tematu,
- potrafi porównać teksty reprezentujące ten sam gatunek,
- potrafi przedstawić wyróżniki teatru, teatru telewizji, przekazu radiowego, języka filmowego,
- potrafi odtwarzać argumenty przedstawione przez autorów omawianych tekstów,
- potrafi przedstawić swój głos w dyskusji,
- umie sformułować własną opinię na wybrany temat,
- wyodrębnia i porównuje cechy różnych utworów dramatycznych,
- tworzy wypowiedzi o charakterze polemicznym, przytacza różnorodne argumenty,
- stosuje środki językowe o charakterze ekspresywnym oraz różnorodne figury retoryczne,
- umie wygłosić mowę i przekonać słuchaczy do swoich poglądów,
- posługuje się dojrzałym stylem i składnią odpowiednią do sytuacji komunikacyjnej,
- łączy fakty, syntezuje, dedukuje, trafnie i wnikliwie analizuje poruszane problemy,
- potrafi samodzielnie formułować pytania do wywiadu na zadany temat,
- zadaje spontanicznie nieprzygotowane wcześniej pytania,
- umie sformułować własną opinię na temat przeczytanych, obejrzanych lub wysłuchanych wywiadów,
- umie krytycznie ustosunkowuje się do taniej sensacji, naruszania prywatności, efekciarstwa w popularnych programach telewizyjnych i kolorowych pismach,
- redaguje opis przedmiotu, stosując bogate słownictwo określające jego cechy,
- formułuje wnioski interpretacyjne dotyczące znaczeń utworu,
- redaguje tekst prezentujący własne sądy na temat istoty poezji,
- redaguje tekst pouczenia moralnego,
- opisuje relacje między postaciami a światem natury przedstawionym na obrazie,
- próbuje redagować felieton,
- przekłada tekst na scenariusz filmowy,
- redaguje rozprawkę, stosuje funkcjonalnie środki retoryczne służące przekonywaniu,
- formułuje przemówienie związane z problematyką poznanych fragmentów, stosuje funkcjonalnie środki retoryczne,
- świadomie i celowo dobiera środki językowe dla nadania wypowiedzi charakteru ekspresywnego,
- umie zredagować list prywatny i oficjalny oraz otwarty, wchodząc w różne role,
- wprowadza związki frazeologiczne i bogate słownictwo,
- potrafi świadomie i celowo dobierać środki językowe do odpowiedniej formy wypowiedzi,
- potrafi świadomie i celowo posługiwać się dojrzałym stylem i składnią właściwymi dla danej formy wypowiedzi,
- potrafi samodzielnie redaguje podanie, stosując wymagane zwroty grzecznościowe,
- potrafi poprawnie rozpoznać, tworzy i przekształca zdanie złożone,
- świadomie i celowo posługuje się różnymi rodzajami zdań złożonych w zależności od intencji,
- umie poprawnie rozpoznać, tworzyć i przekształcać zdania złożone,
- umie poprawnie rozpoznać, tworzyć i przekształcać zdania złożone w zdania złożone z imiesłowowym równoważnikiem zdania,
- umie poprawnie dokonać analizy składniowej wypowiedzenia wielokrotnie złożonego,
- umie samodzielnie sporządzić wykres wypowiedzenia złożonego
- potrafi poprawnie i samodzielnie stosować wypowiedzenia wielokrotnie złożone, zachowując spójność i logiczność wypowiedzi,

Przedmiotowy system oceniania dla uczniów z obowiązkiem dostosowania wymagań edukacyjnych z języka polskiego kl. III

- poprawia błędy składniowe w wypowiedzeniach złożonych i wielokrotnie złożonych,
- potrafi wyjaśnić, czym charakteryzuje się mowa zależna i niezależna,
- celowo, poprawnie i świadomie przekształca i stosuje w swoich wypowiedziach mowę niezależną w mowę zależną i odwrotnie,
- wykorzystuje funkcje stylistyczne mowy zależnej i niezależnej w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych,
- potrafi trafnie i celowo stosować cytaty w swoich wypowiedziach pisemnych,
- umie poprawnie rozróżniać i klasyfikować głoski,
- potrafi wyjaśnić zjawisko uproszczeń grup spółgłoskowych,
- umie znaleźć i poprawić błędy w wymowie grup spółgłoskowych,
- dba o kulturę językową swoich wypowiedzi ustnych, poprawnie akcentując wyrazy,
- stara się zauważać błędy w akcentowaniu wyrazów w publicznych wystąpieniach,
- potrafi poprawnie rozpoznać i rozróżniać synonimy, homonimy, antonimy, neologizmy i archaizmy,
- poprawnie stosuje wyrazy o szerszym i węższym zakresie znaczeniowym, w zależności od intencji,
- umie świadomie wykorzystać synonimy, antonimy, homonimy, neologizmy i archaizmy,
- umie świadomie i celowo stosować przysłowia i związki frazeologiczne zawierające archaizmy,
- potrafi samodzielnie korzystać z odpowiedniego słownika,
- rozróżnia gwary: mazowiecką, kaszubską, podhalańską, śląską, mazurską,
- potrafi na podstawie kontekstu znaleźć odpowiednik z języka ogólnopolskiego dla niektórych dialektyzmów.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- potrafi słuchać i włączać się w tok lekcji,
- umie wskazać wydarzenia realistyczne, symboliczne oraz ukryte znaczenia,
- rozumie i wyjaśnia pojęcie fikcji literackiej,
- umie określić czas i miejsce przedstawionych wydarzeń, potwierdza swe spostrzeżenia cytatami z tekstu,
- potrafi określić stopień prawdopodobieństwa w znanych mu utworach realistycznych,
- potrafi określić związki między narratorem a autorem,
- potrafi określić sposób przedstawienia świata w utworze,
- umie przedstawić i określić postawy bohaterów,
- potrafi wymienić główne działania związane z interpretacją utworu lirycznego,
- próbuje określić gatunek liryczny,
- potrafi odtworzyć sytuację liryczną w omawianym wierszu,
- potrafi rozpoznać poetyckie sposoby kreowania rzeczywistości,
- rozpoznaje osobę mówiącą, próbuje ją scharakteryzować na podstawie jej wypowiedzi,
- ustala, w czyim imieniu wypowiada się osoba mówiąca,
- potrafi wymienić poetyckie środki nazywające uczucia,
- potrafi ustalić jakie środki tworzą rytm w utworze poetyckim,
- analizuje budowę wersyfikacyjną tekstu,
- wskazuje i nazywa środki poetyckie,
- stara się poprawnie wypowiadać się na temat interpretowanego utworu,
- wskazuje budowę, temat i kompozycję omawianego tekstu,
- potrafi wyjaśnić przenośne znaczenie tekstów mitologicznych i biblijnych,
- rozpoznaje kontrast jako zasadę budowania znaczeń tekstu,
- potrafi wymienić cechy stylu przeczytanego utworu,
- umie przedstawić postępowanie bohaterów omawianych utworów,
- próbuje określić stosunek narratora do opisywanego świata,
- potrafi wskazać cechy realizmu jako konwencji literackiej,

Przedmiotowy system oceniania dla uczniów z obowiązkiem dostosowania wymagań edukacyjnych z języka polskiego kl. III

- potrafi wskazać wypowiedzi narratora, scharakteryzować narratora i specyfikę narracji utworu,
- potrafi określić stopień prawdopodobieństwa w znanych mu utworach realistycznych, zna pojęcia: metafora, alegoria, symbol,
- potrafi wskazać w tekście części narracyjne, opisowe i refleksyjne,
- umie sformułować własną wypowiedź w oparciu o przeczytany tekst,
- potrafi wskazać humor, ironię, satyrę, groteskę w prezentacji bohatera,
- potrafi wyjaśnić specyfikę świata przedstawionego w utworach fantasy i science fiction,
- potrafi porównać literaturę fantasy i literaturę science fiction,
- umie wskazać symboliczne elementy przedstawione w omawianym dziele (utworze lub obrazie),
- próbuje zestawić atmosferę i nastrój omawianego dzieła,
- potrafi wyjaśnić symboliczne znaczenia w przeczytanym utworze,
- potrafi wskazać odwołania historyczne i kulturowe w tekście,
- potrafi wyjaśnić sposób ujęcia tematu,
- potrafi porównać teksty reprezentujące ten sam gatunek,
- potrafi wymienić wyróżniki teatru, teatru telewizji, przekazu radiowego, języka filmowego,
- umie dostrzec argumenty przedstawione przez autorów omawianych tekstów,
- potrafi wydobyć z tekstu tezę,
- podejmuje próbę sformułowania i przedstawienia własnego zdania w dyskusji,
- próbuje sformułować własną opinię na wybrany temat oraz posługuje się przykładami ze świata kultury, życia publicznego i własnego doświadczenia,
- potrafi samodzielnie wyciągać wnioski,
- posługuje się cytatami,
- potrafi przytoczyć argumenty i je uporządkować,
- zna środki językowe o charakterze ekspresywnym oraz różnorodne figury retoryczne,
- potrafi przekonująco wygłosić mowę, stosując świadomie środki retoryczne,
- potrafi posługiwać się poprawnym stylem i składnią odpowiednią do sytuacji komunikacyjnej,
- potrafi samodzielnie formułować pytania do wywiadu na zadany temat,
- potrafi dostosować formę pytań do rozmówcy i powagi tematu,
- stara się uważnie słuchać i szanować poglądy rozmówcy,
- czyta i ustosunkowuje się do taniej sensacji, naruszania prywatności, efekciarstwa w popularnych programach telewizyjnych i kolorowych pismach,
- redaguje opis przedmiotu o cechach magicznych,
- potrafi formułować wnioski interpretacyjne dotyczące znaczeń utworu,
- potrafi redagować tekst prezentujący własne sądy na temat istoty poezji,
- umie redagować tekst przestrogi,
- potrafi opisać relacje między postaciami a światem natury przedstawionym na obrazie,
- próbuje redagować felieton,
- potrafi przełożyć tekst na scenariusz filmowy,
- potrafi redagować rozprawkę, hierarchizuje argumenty i stosuje środki retoryczne służące przekonywaniu,
- potrafi formułować przemówienie, stosując funkcjonalnie środki retoryczne,
- umie świadomie i celowo dobierać środki językowe dla nadania wypowiedzi charakteru ekspresywnego,
- potrafi redagować list prywatny i oficjalny oraz otwarty, wchodząc w różne role,
- potrafi wprowadzić związki frazeologiczne i bogate słownictwo,
- umie świadomie i celowo dobierać środki językowe do odpowiedniej formy wypowiedzi,
- umie świadomie i celowo posługiwać się dojrzałym stylem i składnią właściwymi dla danej formy wypowiedzi,

Przedmiotowy system oceniania dla uczniów z obowiązkiem dostosowania wymagań edukacyjnych z języka polskiego kl. III

- potrafi samodzielnie redagować podanie, stosując wymagane zwroty grzecznościowe,
- prawidłowo układa wskazane zdania złożone współrzędnie lub podrzędnie,
- potrafi przekształcać zdania pojedyncze w złożone, używać różnych wskaźników zespolenia,
- potrafi poprawnie nazywać rodzaje zdań złożonych,
- umie przekształcać zdania złożone w zdania złożone z imiesłowowym równoważnikiem zdania,
- potrafi na ogół poprawnie stosować zasady interpunkcji,
- umie wyodrębnić wypowiedzenia składowe w wypowiedzeniu wielokrotnie złożonym,
- próbuje dokonać analizy składniowej wypowiedzenia wielokrotnie złożonego,
- umie przyporządkować podany wykres wypowiedzenia wielokrotnie złożonego do wybranego zdania,
- potrafi dokonać analizy składniowej wypowiedzenia wielokrotnie złożonego,
- dostrzega błędy składniowe w wypowiedzeniach wielokrotnie złożonych,
- potrafi rozpoznać funkcje stylistyczne mowy niezależnej,
- potrafi na ogół poprawnie przekształcać wypowiedzenia w mowie niezależnej w mowę zależną i odwrotnie,
- umie stosować mowę niezależną w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych,
- potrafi dostrzec funkcję cytatu w różnych tekstach,
- umie poprawnie wprowadzać cytaty do swoich wypowiedzi pisemnych,
- stara się samodzielnie wybierać odpowiednie cytaty,
- potrafi wyjaśnić różnicę między głoską a literą, spółgłoską a samogłoską,
- umie poprawnie oznaczać głoskę i dzielić wyraz na litery i głoski,
- potrafi wyjaśnić, w jaki sposób powstają głoski: dźwięczne i bezdźwięczne, twarde i miękkie, ustne i nosowe,
- potrafi wyjaśnić, na czym polega różnica między wymową a pisownią,
- potrafi wyjaśnić proces upodobnień wewnątrzwyrazowych i międzywyrazowych,
- umie rozróżnić upodobnienia wsteczne i postępowe,
- poprawnie stosuje zasady pisowni przedrostków zakończonych na spółgłoskę,
- potrafi wyjaśnić, dlaczego wymowa niektórych przedrostków różni się od ich pisowni,
- umie wyjaśnić zjawisko uproszczeń grup spółgłoskowych,
- umie poprawnie zapisać wyrazy z uproszczeniami grup spółgłoskowych,
- potrafi poprawnie dzielić wyrazy na sylaby,
- potrafi poprawnie dzielić wyrazy przy przenoszeniu,
- umie wyjaśnić zjawisko akcentu i poprawnie akcentuje wyrazy,
- wie, czym jest treść i zakres znaczeniowy wyrazu,
- potrafi stosować wyrazy o znaczeniu ogólnym i szczegółowym ze względu na przekazywaną treść,
- potrafi rozpoznać synonimy, homonimy, antonimy, neologizmy i archaizmy,
- umie właściwie wykorzystać synonimy, antonimy, homonimy, neologizmy i archaizmy,
- umie stosować przysłowia i związki frazeologiczne zawierające archaizmy,
- potrafi w razie wątpliwości posłużyć się właściwym słownikiem,
- stara się samodzielnie rozróżnić gwary: mazowiecką, kaszubską, podhalańską, śląską, mazurską,
- podejmuje próbę odnalezienia na podstawie kontekstu odpowiednika z języka ogólnopolskiego dla niektórych dialektyzmów.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- potrafi czytać ze zrozumieniem,
- z uwagą słucha i włącza się w tok lekcji,
- potrafi określić tematykę utworu,
- potrafi wymienić wydarzenia realistyczne, symboliczne oraz ukryte znaczenia,
- potrafi dzielić wydarzenia na realistyczne i fantastyczne,

Przedmiotowy system oceniania dla uczniów z obowiązkiem dostosowania wymagań edukacyjnych z języka polskiego kl. III

- wie, że fikcja jest wyznacznikiem literatury pięknej,
- umie podać przykłady znanych mu utworów realistycznych,
- umie przedstawić elementy świata przedstawionego w utworze,
- potrafi nadać tytuły wyodrębnionym wydarzeniom,
- próbuje określić typy osobowości reprezentowane przez bohaterów,
- potrafi wymienić najważniejsze cechy gatunków lirycznych,
- potrafi ustalić, do kogo kieruje swą wypowiedź osoba mówiąca w interpretowanym utworze lirycznym,
- próbuje wyodrębnić podstawowe działania związane z interpretacją utworu lirycznego,
- potrafi wskazać liryczne cechy utworu i określić nastrój interpretowanego wiersza,
- proponuje przymiotniki do przedstawienia uczuć i emocji osoby mówiącej,
- umie wymienić wszystkie powtarzające się elementy kompozycyjne utworu,
- potrafi wyodrębnić obrazy poetyckie i próbuje ustalić związki między nimi,
- potrafi określić rodzaj i układ rymów,
- wyjaśnia przenośne znaczenie tekstów mitologicznych i biblijnych,
- umie wskazać cechy stylu przeczytanego utworu,
- potrafi określić miejsce wydarzeń, przytoczyć i skomentować związane z tym cytaty,
- umie wskazać charakterystyczne cechy postępowania bohaterów omawianych utworów,
- potrafi podać przykłady utworów realistycznych,
- potrafi wskazać humor i ironię w przedstawieniu bohatera literackiego,
- zna pojęcia: metafora, alegoria, symbol i wskazuje je w tekście,
- potrafi wskazać w tekście części narracyjne, opisowe i refleksyjne,
- potrafi krótko przedstawić swoje opinie w oparciu o przeczytany tekst,
- zna pojęcie humor, ironia, satyra, groteska i potrafi odnaleźć je w sposobie prezentowania bohatera literackiego,
- potrafi wskazać najważniejsze cechy literatury fantasty i literatury science fiction,
- potrafi przedstawić swoje opinie o literaturze fantasty i science fiction,
- umie wskazać tematy podejmowane przez literaturę science fiction,
- umie wymienić niezwykle elementy świata przedstawionego,
- próbuje wskazać i wyjaśnić symboliczne elementy przedstawione w omawianym dziele (utworze lub obrazie),
- próbuje określić atmosferę i nastrój omawianego dzieła,
- potrafi przedstawić własną ocenę świata opisanego w utworze,
- potrafi wskazać teksty reprezentujące ten sam gatunek,
- potrafi wymienić główne wyróżniki teatru, teatru telewizji, przekazu radiowego, języka filmowego,
- próbuje wskazać argumenty przedstawione przez autorów omawianych tekstów,
- próbuje wydobyć z tekstu tezę,
- próbuje sformułować własną opinię na wybrany temat oraz posługuje się przykładami ze świata kultury, życia publicznego i własnego doświadczenia,
- stara się wyciągać ogólne wnioski na podstawie przeprowadzonej argumentacji,
- stara się samodzielnie przytoczyć argumenty,
- poprawnie wyszukuje cytaty i stosuje zasady wprowadzania cytatów do wypowiedzi pisemnej,
- potrafi wymienić środki językowe o charakterze ekspresywnym oraz różnorodne figury retoryczne,
- potrafi prawidłowo wygłosić mowę, stosując świadomie środki retoryczne,
- zna różne style i stara się nimi posługiwać w zależności od sytuacji komunikacyjnej,
- potrafi samodzielnie układać pytania do wywiadu na zadany temat,
- umie wskazać relacje zachodzące między dziennikarzem a rozmówcą i ich wpływ na charakter rozmowy,

Przedmiotowy system oceniania dla uczniów z obowiązkiem dostosowania wymagań edukacyjnych z języka polskiego kl. III

- poprawnie redaguje rozbudowany opis przedmiotu o cechach realistycznych,
- podejmuje próbę sformułowania wniosku na temat przeczytanego utworu,
- potrafi zredagować krótki tekst informacyjny,
- próbuje sformułować krótką wypowiedź przekonującą do własnego stanowiska wobec wskazanego problemu,
- potrafi opisać obraz na podstawie zgromadzonego słownictwa,
- potrafi wymienić zasady konstruowania felietonu,
- stosuje trójdzielną kompozycję wypowiedzi z zachowaniem proporcji, używa różnych środków językowych dla poparcia swojego stanowiska,
- potrafi formułować przemówienie, stosując właściwe środki retoryczne,
- potrafi sporządzić plan kompozycyjny przemówienia,
- samodzielnie redaguje krótką rozprawkę,
- właściwie porządkuje argumenty,
- rozróżnia różne rodzaje listu (prywatny i oficjalny),
- poprawnie redaguje list prywatny i stara się redagować list oficjalny,
- rozumie, w jakim celu pisze się list otwarty,
- potrafi redagować podanie według wzoru i stosuje wymagane zwroty grzecznościowe,
- umie stosować stałe elementy podania,
- potrafi uzupełnić zdanie wskazanym zdaniem składowym,
- umie nazywać różne rodzaje wypowiedzi złożonych,
- na ogół poprawnie przekształca zdania pojedyncze w złożone,
- wie, czym jest i rozpoznaje imiesłowny równoważnik zdania,
- poprawnie nazywa rodzaje zdań złożonych,
- rozumie i stara się poprawnie stosować zasady interpunkcji,
- próbuje rozpoznawać wypowiedzenia wielokrotnie złożonym,
- przekształca kilka wypowiedzi pojedynczych w wielokrotnie złożone i odwrotnie,
- stara się prawidłowo dokonać analizy składniowej wypowiedzi złożonych,
- wie, czym jest mowa zależna i niezależna,
- stara się rozpoznać funkcje stylistyczne mowy niezależnej,
- stara się samodzielnie przekształcać wypowiedzenia w mowie niezależnej w mowę zależną i odwrotnie oraz układać dialog z zachowaniem zasad interpunkcji,
- rozumie różnicę między głoską a literą, spółgłoską a samogłoską,
- rozumie, w jaki sposób pracują narządy mowy,
- rozróżnia głoski: dźwięczne i bezdźwięczne, twarde i miękkie, ustne i nosowe,
- rozumie, na czym polega różnica między wymową a pisownią,
- rozumie proces upodobnień wewnątrzwyrazowych i międzywyrazowych,
- stara się przestrzegać zasad ortografii ze względu na zachodzące upodobnienia,
- potrafi poprawnie zapisać wyrazy z uproszczeniami grup spółgłoskowych,
- potrafi poprawnie stosować zasady pisowni przedrostków zakończonych na spółgłoskę,
- umie dzielić wyrazy przy przenoszeniu,
- stara się poprawnie akcentować wyrazy,
- rozumie, czym jest treść i zakres znaczeniowy wyrazu,
- rozumie różnicę między treścią a zakresem znaczeniowym wyrazu,
- stara się rozpoznać i stosować synonimy, homonimy, antonimy, neologizmy i archaizmy,
- zna i stosuje popularne przysłowia i związki frazeologiczne,
- potrafi wskazać i wymienić najważniejsze cechy gwar: mazowieckiej, kaszubskiej, podhalańskiej, śląskiej, mazurskiej.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- stara się zrozumieć czytany tekst,
- słucha i podejmuje próbę włączenia się w tok lekcji,
- próbuje wymieniać i odtwarzać w kolejności najważniejsze wydarzenia tekstu,

Przedmiotowy system oceniania dla uczniów z obowiązkiem dostosowania wymagań edukacyjnych z języka polskiego kl. III

- potrafi podzielić wydarzenia na realistyczne i fantastyczne,
- potrafi odróżnić fikcję literacką od rzeczywistości,
- umie opowiadać własnymi słowami treść przeczytanego tekstu,
- potrafi wyjaśnić pojęcia realny, realistyczny,
- potrafi sporządzić plan przedstawionych w utworze wydarzeń,
- umie wyodrębnić elementy świata przedstawionego w utworze,
- potrafi wyliczyć bohaterów utworu, gromadzi o nich informacje zawarte w tekście,
- umie wskazać w tekście informacje o miejscu i czasie opisywanych wydarzeń,
- stara się wymienić najważniejsze cechy gatunków lirycznych,
- stara czytać się uważnie tekst z podręcznika, wypisuje najważniejsze pytania dotyczące interpretacji utworu lirycznego,
- potrafi wyodrębnić z tekstu wiersza rady i pouczenia skierowane do odbiorcy,
- rozpoznaje w tekstach osobę mówiącą,
- potrafi wskazać w tekstach podstawowe środki poetyckie,
- nazywa uczucia opisywane w wierszach,
- umie wymienić najważniejsze elementy kompozycyjne utworu,
- próbuje odtworzyć sytuację liryczną przedstawioną w utworze,
- potrafi analizować układ rymów,
- odtwarza najważniejsze wydarzenia w tekstach mitologicznych i biblijnych,
- potrafi wymienić w kolejności najważniejsze wydarzenia tekstu,
- potrafi opowiadać własnymi słowami treść utworu,
- umie określić miejsce wydarzeń i przytacza odpowiednie cytaty,
- wskazuje charakterystyczne cechy postępowania bohaterów omawianych utworów,
- wie, że fikcja jest wyznacznikiem literatury,
- podaje przykłady utworów realistycznych,
- wyodrębnia elementy świata przedstawionego,
- zna pojęcia humor i ironia, umie je zastosować w zdaniu,
- zna pojęcia: metafora, alegoria, symbol i próbuje je wskazać w tekście,
- umie wyodrębnić w tekście części narracyjne, opisowe i refleksyjne,
- nazywa własne uczucia i opinie w oparciu o przeczytany tekst,
- wie, czym jest dygresja,
- zna pojęcie humor, ironia, satyra, groteska i próbuje je odnaleźć w sposobie prezentowania bohatera literackiego,
- wymienia najważniejsze cechy literatury fantasy i literatury science fiction,
- nazywa swoje odczucia wywołane przeczytanym utworem fantasy i science fiction,
- wymienia cechy odróżniające fantastykę naukową od baśni,
- odtwarza podstawowe elementy fantastycznego świata przedstawionego,
- wylicza elementy warstwy przedstawionej dzieła (utworu lub obrazu),
- komentuje tytuł dzieła,
- próbuje sformułować własną ocenę świata opisanego w utworze,
- zna główne wyróżniki teatru, teatru telewizji, przekazu radiowego, języka filmowego,
- stara się wskazać argumenty przedstawione przez autorów omawianych tekstów,
- próbuje przy pomocy nauczyciela wydobyć z tekstu tezę oraz wyciąga ogólne wnioski na podstawie przeprowadzonej argumentacji,
- stara się samodzielnie przytoczyć argumenty,
- próbuje wskazać właściwy cytat i stosować zasady wprowadzania cytatów do wypowiedzi pisemnej,
- zna środki językowe o charakterze ekspresywnym oraz różnorodne figury retoryczne,
- stara się poprawnie wygłosić mowę, stosując świadomie środki retoryczne,
- wie że istnieją różne style i stara się nimi posługiwać w zależności od sytuacji komunikacyjnej,

Przedmiotowy system oceniania dla uczniów z obowiązkiem dostosowania wymagań edukacyjnych z języka polskiego kl. III

- stara się ułożyć pytania do wywiadu na zadany temat,
- potrafi wskazać relacje zachodzące między dziennikarzem a rozmówcą i ich wpływ na charakter rozmowy,
- redaguje rozbudowany opis przedmiotu o cechach realistycznych,
- krótko wypowiada się na temat przeczytanego utworu,
- próbuje zredagować krótki tekst informacyjny,
- próbuje sformułować krótką wypowiedź przekonującą do własnego stanowiska wobec wskazanego problemu,
- krótko opisuje obraz na podstawie zgromadzonego słownictwa,
- wie, że tekst jest felietonem,
- potrafi zastosować trójdzielną kompozycję wypowiedzi z zachowaniem proporcji,
- potrafi sformułować przemówienie na wybrany temat,
- potrafi samodzielnie sporządzić plan kompozycyjny przemówienia,
- próbuje samodzielnie redagować krótką rozprawkę,
- stara się uporządkować argumenty,
- potrafi rozróżnić różne rodzaje listu (prywatny, oficjalny i otwarty),
- stara się poprawnie redagować list prywatny i oficjalny,
- wie, w jakim celu pisze się list otwarty,
- umie na podstawie instrukcji redagować podanie, stara się stosować wymagane zwroty grzecznościowe,
- zna stałe elementy podania,
- potrafi wskazać w tekście zdanie złożone,
- zna kryterium podziału zdań złożonych współrzędnie i podrzędnie,
- odróżnia zdanie współrzędnie złożone od zdania podrzędnie złożonego,
- umie zadać pytanie o zdanie podrzędne,
- próbuje dokonywać przekształceń konstrukcji składniowych,
- potrafi stosować w wypowiedziach imiesłowowy równoważnik zdania,
- zna zasady interpunkcji w zdaniu złożonym i próbuje je stosować,
- zna pojęcie wypowiedzenia wielokrotnie złożonego,
- rozumie budowę wypowiedzenia wielokrotnie złożonego,
- potrafi wskazać w tekście wypowiedzenie wielokrotnie,
- na ogół potrafi poprawnie wskazać orzeczenia czasownikowe w wypowiedzeniach składowych,
- stara się poprawnie wyodrębnić wypowiedzenia składowe,
- zna kolejność wykonywania czynności przy analizie wypowiedzenia wielokrotnie złożonego,
- stara się stosować w wypowiedziach ustnych i pisemnych wypowiedzenia wielokrotnie złożone,
- potrafi odwzorować zasady interpunkcji wypowiedzenia wielokrotnie złożonego,
- zna pojęcie mowy zależnej i niezależnej,
- próbuje wyodrębnić w tekście mowę niezależną,
- zna zasady przekształcania wypowiedzenia w mowie niezależnej w mowę zależną i odwrotnie,
- kierując się wzorem, przekształca wypowiedzi w mowie niezależnej na mowę zależną,
- stara się ułożyć dialog według podanego wzoru,
- dostrzega cytaty w różnych tekstach,
- odróżnia głoskę od litery,
- klasyfikuje głoski na spółgłoski i samogłoski,
- zna zasady podziału głosek na: dźwięczne i bezdźwięczne, twarde i miękkie, ustne i nosowe,
- zna sposób pracują narządy mowy,
- dostrzega różnicę między wymową a pisownią,
- stara się poprawnie zapisywać wyrazy o odmiennej wymowie i pisowni,

Przedmiotowy system oceniania dla uczniów z obowiązkiem dostosowania wymagań edukacyjnych z języka polskiego kl. III

- zna zasady ortograficzne pisowni liter oznaczających głoski nosowe,
- dostrzega upodobnienia wewnątrzwyrazowe i międzywyrazowe,
- dostrzega zjawisko ubezdźwięcznienia spółgłosek w wygłosie,
- zna zasady pisowni przedrostków zakończonych na spółgłoskę,
- dostrzega zjawisko uproszczeń grup spółgłoskowych,
- odwzorowuje poprawnie zapis wyrazów z uproszczeniami grup spółgłoskowych
- zna zasady dzielenia wyrazów przy przenoszeniu,
- zna zasady akcentowania wyrazów w języku polskim,
- zna pojęcia: treść i zakres znaczeniowy wyrazu,
- dostrzega różnicę między treścią a zakresem znaczeniowym wyrazu,
- zna pojęcia i zauważa: synonimy, homonimy, antonimy, neologizmy i archaizmy,
- zna najpopularniejsze przysłowia i związki frazeologiczne, umie je zastosować w zdaniu,
- zna i wymienia najważniejsze cechy gwar: mazowieckiej, kaszubskiej, podhalańskiej, śląskiej, mazurskiej.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą.

Sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów:

- praca domowa,
- odpowiedź ustna,
- kartkówki (obejmujące materiał z trzech ostatnich lekcji),
- sprawdziany (obejmujące większą partię materiału lub cały dział),
- prace klasowe, wypracowania pisane na lekcji,
- dyktanda,
- testy diagnostyczne,
- prace dodatkowe (referaty, albumy, plakaty – prace samodzielne lub zespołowe),
- osiągnięcia w konkursach szkolnych i wyższego szczebla,
- aktywność na zajęciach.

Warunki i tryb uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej:

Uczeń ma prawo do podwyższenia przewidywanej oceny rocznej o jeden stopień, jeśli w terminie tygodnia od podania oceny przewidywanej zgłosi do nauczyciela chęć poprawy tej oceny.

Na sprawdzianie przygotowanym przez nauczyciela, uwzględniającym wymagania programowe na ocenę o jeden stopień wyższą od proponowanej, uczeń winien uzyskać minimum 80% prawidłowych odpowiedzi. Ocena z poprawy nie ma wagi.